

RECENZE A REFERÁTY

A. Točík, *Altmagyarische Gräberfelder in der Südwestslowakei*. Archaeologica Slovaca — Catalogi IAN ASS, III, Bratislava 1968. 64 stran, 69 tab., 26 obr. v textu.

Publikace obsahuje soupis třiceti staromadžarských pohřebišť prvé poloviny 10. století z jihozápadního Slovenska. Kritickým postupem autor vyloučil ze seznamu několik nekropolí mylně řazených ke staromadžarským (Šintava, Posádka aj.), připouští však, že podrobným rozбором inventáře hřbitovů z doby arpádovské (hřbitovy belobrdské [975—1025] a děvinského typu [1025—1100] v pojetí J. Eisnera a A. Točíka) se některé hroby ukáží být rovněž staromadžarské. Katalog shromažďuje v popisech 245 hrobových celků (kromě řady nálezů z porušených hrobů), z nichž většina (kolem 213) pochází z poválečných výzkumů archeologického ústavu SAV, ostatní z nálezů starších. O většině lokalit se kromě několika výjimek (Bánov, Dvorníky, Dvory nad Žitavou, Galanta) objevily v periodickém tisku předběžné informace; v tomto spise je však podán vyčerpávající popis a vyobrazení. Velký význam má připojení cizojazyčně zveřejněných údajů ze starých publikací, neboť pod pomadžarskými názvy lokalit z dob před první světovou válkou často ani někdo možné tušit lokalitu slovenskou (Puszta Szilas, Ipolypásztó, Ekeč aj.).

U každé lokality předchází stručný topografický popis polohy. Názornosti by přispělo, kdyby byl provázen i kresbným výňatkem z mapy, jak je tomu jedině v případě Seredi; v budoucnosti by totiž mohlo zjišťování polohy činit potíže, neboť samé plány pohřebišť, jejichž zveřejnění zvyšuje hodnotu pramenné edice, většinou žádné topografické údaje neobsahují. Popis jednotlivých hrobů s podrobnou charakteristikou a rozměry náleзовé situace předchází detailní popis nálezů s rozměry a odkazy na vyobrazení. Úprava hrobových jam, poloha kostry a rozložení přídalků je u charakteristických celků vyjádřena i kresbami (obr. 3—5, 7, 9, 10, 12, 14, 16—22, 24—26); u těchto jinak výborných kreseb působí poněkud rušivě, že řezy hrobových jam nejsou ve stejném měřítku jako jejich půdorysy a že v textu pod nimi není jasně ztotožněno číslo kresby s číslem hrobu, čímž je čtenář nucen k odpočítávání kreseb zpomalujícímu práci s katalogem. U některých kreseb bylo též opomenuto označení orientace hrobu (obr. 10:4, 25:4, 26:1, 7:1,3,5,6).

S textovou částí úzce souvisí 54 výborně kreslených pérovkových tabulek zachycujících inventář hrobů. Vysoká technická úroveň tabulek je vzhledem k jejich umístění v pramenné edici poněkud poškozena tím, že předměty z jednotlivých celků jsou často rozhozeny po různých částech tabulky, takže je obtížné je vyhledávat; inventář z Dolního Petra je dokonce roztržen na tabulkách daleko od sebe (tab. XIII, XIV, XX). Na dvou tabulkách chybí číslování některých předmětů (XVIII:9, XIX:7—9) a u tab. I se projevuje nejednotnost ve způsobu číslování, neboť je tam pod jedním číslem (4) vyobrazeno 12 předmětů (být v podstatě stejných), zatímco ostatní rovněž stejné předměty jak na této, tak i na dalších tabulkách jsou číslovány jednotlivě. Obrazová část je doplněna 8 fotografickými tabulkami vybraných základních typů inventáře, umožňujícími kontrolovat věrohodnost kresby, případně postihnout ty detaily, které kresba zachytit nemůže. Na konci je pak 7 fotografických tabulek přinášejících snímky základních typů hrobů v terénu.

Ačkoliv se A. Točík otázkou rozlišování staromadžarských hrobů a jejich problematikou zabýval již při několika příležitostech (AR 7, 1955, 489—494; AR 15, 1963, 610—611; SIA VIII/2, 1960, 281—282), bylo by vítané, kdyby vydání této práce následoval aspoň stručný souhrn jeho názorů na dané téma. Záslužné však je již vydání katalogu samého, neboť tím se dostává vědecké veřejnosti bohatý a plnohodnotný materiálový fond, jehož získání bylo z valné části výsledkem dlouholeté vědecko-organizační činnosti autora. Vydání tohoto katalogu demonstruje, že jihozápadní Slovensko poskytlo výraznou teritoriální skupinu staromadžarských památek, jejichž rozbor přispěje významným podílem k řešení chronologické, etnické a kulturně-historické problematiky Karpatské kotliny.

Bořivoj Dostál

Incunabula Graeca, Vol. I-XXX, ed. Carlo Gallavotti, Roma 1961—1969.

Ředitel institutu klasické filologie na římské universitě a odnedávna i zvláštního střediska mykénských studií na téže universitě (Centro di studi micenei) Carlo Gallavotti se podujal v roce 1961 významného činu. S finanční podporou italského ministerstva školství i některých dalších institucí počal vydávat publikační řadu prací spojenou většinou těsněji, mnohdy však i volněji,